

**Universitat de les
Illes Balears**

Facultat d' Infermeria i Fisioteràpia

Memòria del Treball de Fi de Grau

PRÀCTICA INTERDISCIPLINÀRIA: DE LA UTOPIA A L'EVIDÈNCIA

Caterina Tous Payeras

Grau d'Infermeria

Any acadèmic 2016-17

DNI de l'alumne: 43194172B

Treball tutelat per Margalida Miró Bonet
Departament d'infermeria i fisioteràpia.

S'autoritza la Universitat a incloure aquest treball en el Repositori Institucional per a la seva consulta en accés obert i difusió en línia, amb finalitats exclusivament acadèmiques i d'investigació	Autor		Tutor	
	Sí	No	Sí	No
	X	☐	X	☐

Paraules clau del treball:

Qualitat d'atenció, Pràctica interdisciplinària, Impacte, Professionals de la salut.

RESUM

La pràctica col·laborativa interdisciplinària en salut es pot definir com un conjunt de professionals de la salut que treballen de forma conjunta i amb un objectiu comú: millorar l'estat de salut de les persones en totes les seves àrees. Aquesta revisió bibliogràfica pretén identificar l'impacte d'aquesta pràctica interdisciplinària damunt la qualitat d'atenció en salut. De la mateixa manera que l'interessa determinar com afecta aquesta pràctica als propis professionals, quina relació eficàcia/eficiència té respecte al sistema sanitari i distingir quines són les opinions que en tenen els pacients. La metodologia usada ha estat una recerca bibliogràfica a les bases de dades PubMed, PsyInfo, LILACS, EBSCOhost i Cochrane, així com una recerca de bibliografia inversa. Dels 24 articles seleccionats s'ha fet una anàlisi temàtic i crític dels continguts. Com a conclusió, destacam l'evidència d'un impacte en salut positiu per part de la pràctica interdisciplinària sobre la qualitat d'atenció. Així com també l'aparició de beneficis clars tant per part dels professionals com per part del sistema sanitari i dels pacient tractats. En contraposició, s'explica la necessitat d'un major interès per l'opinió del pacient i per la formació de futurs professionals dins l'àmbit de la interdisciplinarietat.

ABSTRACT

Collaborative interdisciplinary practice in health can be defined as a set of health professionals working together and with a common goal: to improve the health status of people in all areas. This bibliographic review aims to identify the impact of this interdisciplinary practice on the quality of health care. In the same way that it is interested in determining how this practice affects the professionals themselves, what relationship efficiency / effectiveness has with respect to the health system and to distinguish what are the opinions that patients have. The methodology used has been a bibliographic search in the databases PubMed, PsyInfo, LILACS, EBSCOhost and Cochrane, as well as a search of reverse bibliography. Of the 24 selected articles, a thematic and critical analysis of the contents has been made. In conclusion, we highlight the evidence of a positive health impact of interdisciplinary practice on quality of care. As well as the appearance of clear benefits both by the professionals as well as by the health system and the patients treated. In contrast, it explains the need for a greater interest in the opinion of the patient and the training of future professionals in the field of interdisciplinarity.

PARAULES CLAU

Health care; interdisciplinary practice; effect/impact; professional/team care

ÍNDEX

RESUM	2
ÍNDEX.....	3
INTRODUCCIÓ.....	3
OBJECTIUS DEL TREBALL	6
ESTRATÈGIA DE RECERCA BIBLIOGRÀFICA.....	6
RESULTATS DE LA RECERCA BIBLIOGRÀFICA.....	11
DISCUSSIÓ.....	11
CONCLUSIONS	14
BIBLIOGRAFIA	15
ANNEXES.....	19

INTRODUCCIÓ

El concepte de salut ha variat molt al llarg del temps. Així el coneixement científic, la tècnica, el sistema social i ideològic de les societats han anat condicionants els models en salut al llarg de la història (1). Un esdeveniment, per exemple, com la segona guerra mundial propicià el fet que no només es tingués en compte dins el concepte de salut l'àmbit físic; sinó que també entraven en joc altres aspectes de caire social i mental (2). La integració de noves àrees en salut va fer aparèixer un nou model sanitari en el que desenvolupar-se: el model bio-psico-social. Aquest nou model s'allunyava del model bio-mèdic predominant fins aleshores i “deriva de la teoria general dels sistemes: a) *Biològic*: relacionat amb els substrats anatòmics, estructurals i moleculars de la malaltia i els seus efectes sobre el funcionament biològic del pacient; b) *Psicològic*: relaciona els efectes dels factors psico-dinàmics, de la motivació i la personalitat sobre l'experiència i reacció a la malaltia; c) *Social*: estudia les influències culturals, ambientals i familiars en l'expressió i experiència de la malaltia. Cada sistema afecta i

està afectat per la resta, la qual cosa propugna una comprensió global de la malaltia” (1). A través d’aquest nou concepte es pot entendre que el cuidat al pacient disposarà d’un significat més ampli i passarem a parlar del terme holisme. S’entén que un model bio-psico-social va de la mà de tenir cura d’una persona baix un paradigma holístic, la qual cosa significa entendre-la en aspectes biològics, psicològics, socials, espirituals, culturals, així com la seva relació entre ells (3).

La nova definició de salut, l’aparició d’un nou model sanitari i del canvi de cuidat al pacient, implica la necessitat de distints professionals de la salut per tractar els pacients: apareix la pràctica interdisciplinària. El concepte d’equip interdisciplinari professional fou adoptat com un mitjà per proporcionar atenció integral i contínua a les poblacions (2). Interessa en aquest punt de la revisió bibliogràfica distingir una sèrie de conceptes que cal tenir presents ja que “varis estudis de teoria organitzacional han desenvolupat models de treball en grup i eficiència d’equip”(4) que es poden trobar en funcionament avui dia segons el model en salut que segueixin:

- Equip multidisciplinari: varis participant en representació de varies disciplines que treballen en un mateix projecte, per independent o en paral·lel. En essència la multidisciplinarietat evoca la juxtaposició de diferents disciplines i competències que interactuen de manera limitada i transitòria. (4)
- Equip interdisciplinari: el prefixe “inter” no sols fa referència a una pluralitat, sinó a un espai comú en l’element de cohesió, una propietat compartida. Implica un grau més profund de col·laboració per part dels professionals. És una entitat estructurada amb un objectiu comú i un procés de presa de decisions comú. (4)
- Equip transdisciplinari: es refereix a un tipus de pràctica professional on la recerca de consens i l’apertura del territoris professionals juguen un paper important. Com a resultat, els límits es tornen borrosos i es desfan. La transdisciplinarietat es caracteritza per un canvi deliberat de la informació, el

coneixement, les habilitats i l'experiència que fan transcendir els límits tradicionals de disciplina. (4)

- Pràctica col·laborativa centrada en el pacient és una orientació pràctica, en la modalitat d'atenció, on professional de la salut treballen en conjunt amb els seus pacients. Es tracta de la contínua interacció de dos o més professional o disciplines, organitzats en un esforç comú, per resoldre problemes comuns o explorar amb la major participació possible del pacient. (4)

El model centrat en el pacient és ideal per a proporcionar una base perquè els equips interprofessionals col·laborin entre sí i amb els pacients (4). Les iniciatives de treball interdisciplinari s'han anat incrementat en els últims anys arreu del món. Les organitzacions sanitàries són cada vegada més conscients de que és necessari contar amb la informació i els coneixement de moltes disciplines amb la finalitat de desenvolupar solucions vàlides i oferir una atenció integral a les persones i a les famílies (5). Els països que més recorregut duen en aquest tipus d'iniciatives són Austràlia, Canadà, Regne Unit i els E.E.U.U.(5) A Espanya les estratègies nacionals en salut s'han centrat prioritàriament en pacients pal·liatius, salut mental, cuidats intensius o amb projectes d'abordatge crònic. Això implica un camp més reduït i menys adaptació per part dels professionals amb aquesta disciplina.

El concepte interdisciplinari no és senzill d'entendre i s'ha vist que més difícil és dur-lo a la pràctica (2,4). Així, en un primer moment pareix obvi raonar que l'educació de nous professionals dins pràctica col·laborativa podria ésser una de les solucions per tal de conscienciar i involucrar al personal dins aquest àmbit. Aquest pensament dugué importants implicacions per part dels EEUU (2,4), que veien imprescindibles l'educació i l'entrenament de futurs professionals per tal d'efectuar canvis en el model tradicional de les disciplines. (2). Amb tot, tot i els esforços que es feren, i es segueixen fent, pareix ésser que ens acabam topant amb una sèrie de barreres en el territori interdisciplinari i amb la inèrcia del sistema (4). “Com a resultat cada nova generació pareix repetir les experiències i frustracions del passat” (2).

En qualsevol cas, la qüestió és entendre què no és “Equip vs No Equip”; sinó quin tipus d’equip, el seu propòsit i sota quines condicions fan feina. Els equips disciplinaris no són la finalitat de la qüestió, sinó un mitjà perquè la comunicació i cooperació entre els professionals de la salut i el servei al pacient sigui més eficaç (2). Segons l’esmentat, doncs, si es pretén millorar l’eficàcia i eficiència dels equips de salut es fan necessàries intervencions que promoguin el reconeixement mutu de la complementarietat i la interdependència (5).

Aquesta necessitat de reconeixement mutu, de la complementarietat, la interdependència juntament amb l’experiència de realitzar pràctiques en un àmbit de treball interdisciplinari i de com a futura professional incrementar la qualitat d’atenció en salut basada en l’evidència és el que propicia l’interès final per aquesta recerca bibliogràfica.

OBJECTIUS DEL TREBALL

General:

1. Analitzar a l’evidència científica l’impacte que té la pràctica interdisciplinària dels professionals de la salut sobre la qualitat d’atenció.

Específics:

2. Explorar com afecta als professionals de la salut la pràctica interdisciplinària.
3. Descriure la relació entre la pràctica interdisciplinària i l’eficiència i/o eficàcia d’aquesta respecte el sistema sanitari.
4. Distingir quines són les distintes opinions dels pacients que han estat tractats per un equip interdisciplinari.

ESTRATÈGIA DE RECERCA BIBLIOGRÀFICA

La recerca bibliogràfica es va dur a terme en les bases de dades PubMed, PsyInfo, LILACS, EBSCOhost i Cochrane, imposant com a límit que la data de recerca no fos superior a 10 anys (2007-2017), que els articles tractessin d'estudis amb humans i que es trobessin en anglès i espanyol. S'utilitzaren com a descriptors de primer nivell "Health Care" ; "interdisciplinary practice" i "effect". Per tal d'especificar l'àrea de recerca s'afegí en algunes de les base de dades un descriptor de segon nivell : "Professionals" / "Team Care". Aquestes paraules foren truncades per tal d'incloure totes les possibles combinacions a través del boletà "AND". A més a més, es completà la recerca bibliogràfica per mitjà de localització d'articles a través d'una recerca inversa.

Cal mencionar que tot i haver utilitzat com a límit publicacions anteriors als últims 10 anys i la llengua anglesa com a filtre de publicacions; degut a la seva importància de contingut i a l'interès que aporten per a la recerca s'han inclòs articles que no compleixen els requisits anteriors. Per acabar, dels resultats obtinguts a cada una de les bases de dades (més concretament explicats a la taula següent) es va triar com a criteri d'exclusió tots aquells estudis que no acabaven de ser de tema d'interès per la investigació.

Estratègia de recerca bibliogràfica			
Pregunta d'Investigació	¿Quin impacte té la pràctica interdisciplinària dels professionals de la salut sobre la qualitat d'atenció?		
Objectius	- General: Analitzar a l'evidència científica l'impacte de la pràctica interdisciplinària dels professionals de la salut sobre la qualitat d'atenció. - Específic 1: Explorar com afecta als professionals de la salut la pràctica interdisciplinària. - Específic 2: Descriure la relació entre la pràctica interdisciplinària i l'eficiència i/o eficàcia d'aquesta respecte el sistema sanitari. - Específic 3: Distingir quines són les distintes opinions dels pacients que han estat tractats per un equip interdisciplinari.		
Paraules Clau	- Qualitat d'atenció - Pràctica interdisciplinària - Impacte - Professionals de la salut		
Descriptors	Els descriptors es presentaran en Castellà i Anglès que seran els usats en les bases de dades. S'han provat de traduir al llenguatge documental a partir de les paraules claus generades en DESCs, però moltes d'elles han estat traduïdes literalment o bé les pròpies de cada base de dades.		
		Castellà	Inglés
	Arrel	Calidad de la atención Pràctica interdisciplinària Impacto	Health care Interdisciplinary practice Effect/Impact
	Secundari(s)	Professionals de la salut	Professional/Team care
	Marginal(s)		
Booleans	Especificar los tres nivells de combinació amb booleans		
	1er Nivell	Health care AND Interdisciplinary practice AND effect	
	2do Nivell	Health care AND (professionals AND Interdisciplinary practice) AND effect	
Àrea de Coneixement	Ciències de la salut, infermeria, fisioteràpia, medicina, farmàcia clínic, assistència mèdica, treball social, psicologia		

Selecció de Bases de Dades	Metacercadors EBSCOhost ☒ BVS ☐ OVID ☐ CSIC ☐ Otras ☐	Bases de Dades Específiques Pubmed Embase IME Ibecs Psyinfo LILACS Cuiden CINHAL Web of Knowledge Otras (especificar)	Dades ☒ ☐ ☐ ☐ ☒ ☒ ☐ ☐ ☐ ☐	Bases de Dades Revisions Cochrane ☒ Excelencia Clínica ☐ PEDro ☐ JBI ☐ Otras (especificar) ☐	
Anys de Publicació	2007-2017				
Idiomes	Anglès, castellà.				
Altres límits	1.Humans				
	2.				
	3.				
Resultats de la Recerca					
Metacercador	EBSCOHOST				
Combinacions	1er Nivell	Health care AND Interdisciplinary AND efectcs	3er Nivell		
	2do Nivell		Altres		
Límits introduïts	Anglès, Espanyol 2007-2017				
Resultats	1er Nivell	Nº 15	Resultats finals		
	2do Nivell	Nº	2		
	3er Nivell	Nº	Criteris d'exclusió		
	Altres	Nº	Sense ineterès pel meu tema d'investigació		x
			Dèficit de qualitat de l'estudi		
		Dificultats per a l'obtenció de fonts primàries			
Base de Datos Específica 1	PUBMED				
Combinacions	1er Nivel	Health care AND Interdisciplinary practice AND efectcs	3er Nivel		
	2do Nivel	Health care AND (professionals AND Interdisciplinary practice) AND effects	Altres		
Límits introduïts	Anglès, Espanyol 2007-2017				
Resultats	1er Nivel	Nº413	Resultats finals		

	2do Nivel	Nº47	10	
	3er Nivel	Nº	Criteris d'exclusió	
	Altres	Nº	Sense ineterès pel meu tema d'investigació	x
			Dèficit de qualitat de l'estudi	
			Dificultats per a l'obtenció de fonts primàries	
Base de Dades Específica 2	LILACS			
Combinacions	1er Nivel	Health Care AND Interdisciplinary health team	3er Nivel	
	2do Nivel		Altres	
Límits introduïts				
Resultats	1er Nivel	Nº5	Resultats finals	
	2do Nivel	Nº	0	
	3er Nivel	Nº	Criteris d'exclusió	
	Altres	Nº	Sense ineterès pel meu tema d'investigació	x
			Dèficit de qualitat de l'estudi	x
			Dificultats per a l'obtenció de fonts primàries	
Base de Dades de Revisió 1	COCHRANE			
Combinacions	1er Nivel	Health Care AND Interdisciplinary Practice Effects	3er Nivel	
	2do Nivel		Altres	
Límits introduïts				
Resultats	1er Nivel	Nº62	Resultats finals	
	2do Nivel	Nº	3	
	3er Nivel	Nº	Criteris d'exclusió	
	Altres	Nº	Sense ineterès pel meu tema d'investigació	x
			Dèficit de qualitat de l'estudi	
			Dificultats per a l'obtenció de fonts primàries	
Bibliografia Inversa				
Límits introduïts	En aquest apartat no es van tenir en compte els límits introduïts en les anteriors àrees de recerca degut a l'interès dels articles pel tema a tractar.			
Resultats	8			

RESULTATS DE LA RECERCA BIBLIOGRÀFICA

Durant de la recerca bibliogràfica es va procedir a una primera lectura de títol i resum dels articles. Després de l'eliminació dels duplicats es procedí a una lectura més exhaustiva dels articles i alguns altres es descartaren perquè no acabaven de resoldre les temàtiques plantejades en el objectius. Finalment pel seu interès en quant a contingut es van identificar 23 articles exposats en la taula de resultats a l'annexa 2.

DISCUSSIÓ

Pel que fa el concepte de pràctica interdisciplinari en trobam definicions diverses segons els diferents autors: professional de salut interactuen junts per contribuir al cuidat del pacient, així com quan i com ho fan. Aquesta definició incorpora persona que s'espera de forma rutinària per assistir al pacient, així com aquells que de forma intermitent proporcionen assessorament especialitzat o revisions (6); la comunicació de l'equip interprofessional es defineix com les habilitats apreses i posteriorment modificades i reforçades quan professionals de la salut treballen en col·laboració per proporcionar una atenció competent (7); pràctica col·laborativa que combina diverses disciplines i professionals de la comunitat pels seus membres en el disseny de programes de cuidats (8); procés a través del qual diferents grups de professionals de la salut treballen conjuntament per arribar a un impacte positiu en salut (9). Altres recerques suggereixen com a sinònims o molt similars els models de transdisciplinarietat i interdisciplinarietat explicant què mostren una millor cohesió d'equip, cooperació, satisfacció i habilitat per treballar de forma integral i efectiva (10). A través dels distints articles que s'han revisat podem parlar de tres grans dianes sobre les que té afecta la pràctica col·laborativa o interdisciplinària: els propis professionals de la salut, el sistema sanitari i els pacients. És evident que les tres àrees es troben relacionades i que no té sentit actuar damunt una d'elles sense que afecti a la resta; ja que la qualitat d'atenció és una expressió que avalua si el cuidat compleix amb l'objectiu esperat i la cooperació té el potencial d'augmentar i disminuir aquesta qualitat d'atenció (11). Ara bé, estem preparats els professionals de la salut per treballar de

forma col·laborativa? Pot un enfocament interdisciplinari ser implementat en aquest moment per tot arreu? (12) .

Són nombrosos els estudis que suporten beneficis de la pràctica col·laborativa entre els professionals de la salut (13,14). Així, contestant al nostre primer objectiu, la pràctica interdisciplinari augmenta el respecte i la confiança entre els distints col·lectius, augmenta la satisfacció laboral i la claredat de cada un dels rols professionals, així com també ajuda a rompre estereotips negatius respecte a altres professionals(14–16). Ara bé, treballar interdisciplinàriament podria ésser una desavantatge si indueix a la competència. Per col·laborar els diferents professionals han de veure la seva cooperació com una oportunitat d'aprendre i de discutir un problema. Han de tenir la confiança mútua i el respecte i la voluntat de compartir el coneixement i han de tenir els coneixements necessaris per utilitzar l'experiència entre sí. Diferents ideologies i la falta de coneixement respecte a com utilitzar l'experiència d'altres professions podria limitar l'èxit de la cooperació (11). La pràctica interdisciplinari s'ha proposat com a la clau per a una qualitat d'atenció segura, accessible i eficient centrada en el pacient. Per tant, una estratègia d'alta prioritat en l'àmbit acadèmic és apuntar als estudiant pre-professional per a promoure el coneixement, les habilitats i els valors necessaris per al treball de pràctica interdisciplinària(17) (18). S'ha vist que els estudiant de professions sanitàries han de tenir les eines i mètodes necessaris per a millorar les habilitats del treball en equip si volen convertir-se en proveïdors segurs en un sistema de salut cada cop més complexa(19). Alguns dels estudis recolzen el fet que després d'una pràctica col·laborativa els participant es senten molt més animats a seguir amb el mètode una vegada acabin la carrera i que s'han sentit molt més recolzats, amb molta més informació i amb la sensació que els seus coneixements i rols eren important per tot l'equip de treball i pels pacients (20). Tot i així, a pesar del mencionat fins el moment i dels esforços per part de les universitats per assegurar que els seus graduats estiguin preparats per a la pràctica, la principal queixa del empleats és la falta de preparació per al treball. Donat que la majoria dels professionals de la salut i dels serveis humans manquen d'una formació eficaç en el treball en equip durant la seva educació prèvia a l'obtenció de la llicència, per tant, no compten amb la captació explícita ni en la direcció ni en la participació en els esforços col·laboratius (21). Per altra banda, dins aquests estudis d'educació interdisciplinària també s'han trobat diferències entre la voluntat dels estudiant de diferents grups professional de participar en els programes. La

renúncia sovint estava vinculada a qüestions estructurals, com els xocs amb l'ensenyança específica de la professió o les desigualtats en l'avaluació (16). Anomenar també la importància social o de professions de menor renom dins l'àmbit col·laboratiu que a través d'estudis específics ha demostrat la seva gran importància i la necessitat de participar dins l'equip interdisciplinari (22–24)(25).

Un altre dels punts diana a destacar és el sistema sanitari. En referència al nostre segon objectiu, trobam articles que estudien la implantació de programes específics interdisciplinaris en llocs específics. Alguns s'han trobat amb obstacles per a la seva implementació: factors sistèmics (per falta d'incentius), factors de comportament (degut a problemes de jerarquia), factors metodològics (deguts a la limitació de garantia de qualitat) (26). La rigidesa organitzativa és evident en el requisit de que els membres de l'equip han d'adherir-se a les polítiques i procediments existents dins dels serveis i se'ls impedeix desenvolupar noves polítiques que recolzin i millorin el treball en equip interdisciplinari (27). El que sí és cert és que estudis realitzats en àrees concretes demostren la reducció de comorbiditat-morbilitat, disminució de les complicacions dels cuidats, de l'estància i d'errors clínics i també una millora de la informació entre els professionals que facilita la disminució d'errors iatrogènics i una major rapidesa en la detecció de possibles complicacions o tractament infecciosos (6,7,14,26). En una de les revisions sistemàtiques trobam com un dels estudis les rondes interdisciplinàries diàries en sales mèdiques internes en un hospital de UCI tingueren un impacte positiu en la duració de l'estada i càrrecs totals, però no en tingueren en la duració de l'estada de telemetria(28).

Com a menció final direm que com s'ha indicat en una de les revisions hi ha tres intervencions interprofessionals principals (educació, pràctica i organització) que pareixen tenir un efecte sobre els comportaments dels proveïdors dels serveis de salut i en els resultats d'atenció de la salut (29). És interessant mencionar, doncs, que tot i la direcció ben fonamentada de la pràctica interdisciplinària de l'equip abans d'implementar aquesta direcció és requereix d'una planificació sistemàtica per abordar molts reptes potencials d'implementació i per a desenvolupar estratègies i polítiques efectives per aquest canvi. El finançament dels serveis d'atenció a la salut i la obtenció de recursos per a sostenir els esforços de l'equip són dues àrees molt importants que també requereixen d'atenció. De la mateixa manera que és necessari concentrar-se en el

desenvolupament de programes educatius interprofessionals per a preparar les disciplines i així funcionin de manera col·laborativa (12).

Per acabar, és interessant parlar del tercer objectiu de la nostra recerca. En alguns estudis s'ha pogut observar com l'atenció integral i el nombre de pacient atesos va augmentar quan aquesta atenció era donada per un equip interdisciplinari. A més a més són alguns els estudis que expliquen que els pacient es trobaven més satisfets ; així com també, tenien la sensació que disposaven d'una major atenció(16). Si bé és cert què són pocs els estudis que demanin explícitament quina és la opinió dels pacient respecte els equips interdisciplinaris i que hi ha estudis que recomanen una major indagació en l'opinió dels pacients. En un dels estudis es comenta que com a grup, rarament se'ls demana opinió o se'ls convida a participar en la definició del que pensen és important o no en la seva atenció en salut(6).

CONCLUSIONS

La pràctica interdisciplinari està agafant forces en aquest últims anys a mesura que canvia la forma d'entendre la salut del pacient i les seves àrees respecte a les que tenir cura. Després de la realització d'aquesta recerca bibliogràfica veim que el concepte de pràctica col·laborativa encara no està molt arrelat a Espanya, ja que la majoria del estudis amb interès per aquest tipus de pràctica estan més relacionats amb països com E.E.U.U.; Canadà o US on la pràctica col·laborativa, tot i ser un concepte emergent, fa molt més temps que es té en compte entre els professionals de la salut. Cal destacar d'aquesta pràctica l'evidència sobre l'impacte positiu que té: objectius comuns entre professionals; augment del respecte, l'empoderament i la confiança entre distints professionals; rotura d'estereotips creats al llarg dels anys; augment de la satisfacció laboral; responsabilitats i rols clar, així com una millora de la comunicació entre professionals i entre professionals i pacients. En quant a aquests últims, trobam alguns estudis que valoren una reducció de la durada d'estància a l'hospital o la disminució d'error clínics i estudis concrets que fan referència a una reducció de les infeccions o reingressos a les unitats. Crida l'atenció, però, que sembla que aquest interès recau més en el fet del cost-benefici que li suposa al sistema i no pas per l'interès en sí del propi pacient. Així, trobem pocs estudis que demanin l'opinió directament al pacient sobre el fet d'estar tractat/atès per un equip interdisciplinari. A més a més, destacar què

l'evidència recomana una major inversió en l'educació interdisciplinària, que permet una major sensibilització dels futurs professionals en l'atenció centrada en el pacient. Per acabar, mencionar (tot i que cada cop són més els estudis que la recolzen) la falta de validesa d'alguns estudis o la necessitat de profunditzar més sobre alguns estudis esmentats; ja que aquest parèixer ésser un fet vital per tal que la institució inverteixi més en la preparació de programes per a l'aplicació d'aquesta pràctica en el sistema.

BIBLIOGRAFIA

1. Traid V, Giner D, Castillo C, Misiego J, Lopez I. Revisión histórica del modelo biopsicosocial. 6º Congr Virtual Psiquiatr. 2005;7 p.
2. Baldwin DC. Some historical notes on interdisciplinary and interprofessional education and practice in health care in the USA. J Interprof Care [Internet]. 2007;21(sup1):23–37. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13561820701594728>
3. Mijangos KI. El paradigma holístico de la enfermería. Salud Y Adm [Internet]. 2014;1(2):17–22. Available from: <http://www.unsis.edu.mx/SaludyAdministracion/02/Ensayos1.pdf>
4. Oandasan I, D`Amour D, Zwarenstein M. Interdisciplinary Education for Collaborative, Patient-Centered Practice: Research Findings and Report. Heal Canada [Internet]. 2004;1–303. Available from: http://ferasi.umontreal.ca/eng/07_info/IECPCP_Final_Report.pdf#page=103
5. Miró Bonet M. Práctica colaborativa interprofesional en salud: Conceptos clave, factores y percepciones de los profesionales. Educ Médica. 2016;18(Supl 2):23–9.
6. Pannick S, Davis R, Ashrafian H, Byrne BE, Beveridge I, Athanasiou T, et al. Effects of Interdisciplinary Team Care Interventions on General Medical Wards. JAMA Intern Med [Internet]. 2015;175(8):1288. Available from: <http://archinte.jamanetwork.com/article.aspx?doi=10.1001/jamainternmed.2015.2421>
7. Brock D, Abu-Rish E, Chiu C-R, Hammer D, Wilson S, Vorvick L, et al. Interprofessional education in team communication: working together to improve patient safety. BMJ Qual Saf [Internet]. 2013;22(5):414–23. Available from:

- <http://qualitysafety.bmj.com/lookup/doi/10.1136/bmjqs-2012-000952>
8. Margolis LH, Rosenberg A, Umble K, Chewning L. Effects of interdisciplinary training on MCH professionals, organizations and systems. *Matern Child Health J.* 2013;17(5):949–58.
  9. Suter E, Deutschlander S, Mickelson G, Nurani Z, Lait J, Harrison L, et al. Can interprofessional collaboration provide health human resources solutions? A knowledge synthesis. *J Interprof Care* [Internet]. 2012;26(4):261–8. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.3109/13561820.2012.663014>
  10. Bell A, Corfield M, Davies J, Richardson N. Collaborative transdisciplinary intervention in early years - putting theory into practice. *Child Care Health Dev.* 2010;36(1):142–8.
  11. Nilsson P, Lindgren EC, Månsson J. Lateral epicondylalgia. A quantitative and qualitative analysis of interdisciplinary cooperation and treatment choice in the Swedish health care system. *Scand J Caring Sci.* 2012;26(1):28–37.
  12. Jansen L. Collaborative and Interdisciplinary Health Care Teams: Ready or Not? *J Prof Nurs.* 2008;24(4):218–27.
  13. Suter E, Arndt J, Arthur N, Parboosingh J, Taylor E, Deutschlander S. Role understanding and effective communication as core competencies for collaborative practice. *J Interprof Care* [Internet]. 2009;23(1):41–51. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13561820802338579>
  14. Darlow B, Coleman K, McKinlay E, Donovan S, Beckingsale L, Gray B, et al. The positive impact of interprofessional education: a controlled trial to evaluate a programme for health professional students. *BMC Med Educ* [Internet]. 2015;15(1):98. Available from: <http://bmcmmededuc.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12909-015-0385-3>
  15. McNair R, Stone N, Sims J, Curtis C. Australian evidence for interprofessional education contributing to effective teamwork preparation and interest in rural practice. *J Interprof Care* [Internet]. 2005;19(6):579–94. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13561820500412452>
  16. Hammick M, Freeth D, Koppel I, Reeves S, Barr H. A best evidence systematic review of interprofessional education: BEME Guide no. 9. *Med Teach* [Internet]. 2007;29(8):735–51. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01421590701682576>

17. Bondoc S, Wall T. Interprofessional Educational Experience to Assist in Student Readiness Toward Neurorehabilitation. *Occup Ther Heal Care* [Internet]. 2015;29(2):153–64. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.3109/07380577.2015.1012775>
18. Forrester DA (Tony), O’Keefe T, Torres S. Professor in Residence Program: A Nursing Faculty Practice. *J Prof Nurs*. 2008;24(5):275–80.
19. Hobgood C, Sherwood G, Frush K, Hollar D, Maynard L, Foster B, et al. Teamwork training with nursing and medical students: does the method matter? Results of an interinstitutional, interdisciplinary collaboration. *BMJ Qual Saf* [Internet]. 2010;19(6):e25–e25. Available from: <http://qualitysafety.bmj.com/lookup/doi/10.1136/qshc.2008.031732>
20. Herbert CP. Changing the culture: Interprofessional education for collaborative patient-centred practice in Canada. *J Interprof Care* [Internet]. 2005;19(sup1):1–4. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13561820500081539>
21. Gilbert J. Interprofessional Education for Collaborative, Patient-Centred Practice. *Nurs Leadersh* [Internet]. 2005;18(2):32–8. Available from: <http://www.longwoods.com/content/17181>
22. Lennon-Dearing R, Florence J, Garrett L, Click IA, Abercrombie S. A Rural Community-Based Interdisciplinary Curriculum: A Social Work Perspective. *Soc Work Health Care* [Internet]. 2008;47(2):93–107. Available from: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08841240801970177>
23. Unützer J, Katon WJ, Fan MY, Schoenbaum MC, Lin EHB, Della Penna RD, et al. Long-term cost effects of collaborative care for late-life depression. *Am J Manag Care*. 2008;14(2):95–100.
24. Cope R, Berkowitz L, Arcebedo R, Yeh J-Y, Trustman N, Cha A. Evaluating the Effects of an Interdisciplinary Practice Model with Pharmacist Collaboration on HIV Patient Co-Morbidities. *AIDS Patient Care STDS* [Internet]. 2015;29(8):445–53. Available from: <http://online.liebertpub.com/doi/10.1089/apc.2015.0018>
25. Bertsche T, Lindner S, Damm M, Frontini R, Exner C, Himmerich H. Ein interdisziplinäres Konzept zur Optimierung der Patientensicherheit - Eine Pilotstudie. *Psychiatr Prax*. 2015;42(4):216–20.

26. Altin S V, Tebest R, Kautz-Freimuth S, Redaelli M, Stock S. Barriers in the implementation of interprofessional continuing education programs--a qualitative study from Germany. *BMC Med Educ* [Internet]. 2014;14:227. Available from: <http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-84928776715&partnerID=tZOtx3y1>
27. Barr O. Interdisciplinary teamwork: consideration of the challenges. *Br J Nurs* [Internet]. 1997;6(17):1005–10. Available from: <http://www.magonlinelibrary.com/doi/abs/10.12968/bjon.1997.6.17.1005>
28. Zwarenstein M, Goldman J, Reeves S. Interprofessional collaboration: effects of practice-based interventions on professional practice and healthcare outcomes. *Cochrane Database Syst Rev* *Cochrane Libr*. 2014;(1):Art. No. CD000072.
29. Goldman J, Zwarenstein M, Bhattacharyya O, Reeves S. Improving the Clarity of the Interprofessional Field: Implications and Continuing Interprofessional Education. *J Contin Edu Heal Prof* [Internet]. 2009;29(3):151–6. Available from: <http://scholar.google.com/scholar?hl=en&btnG=Search&q=intitle:European+strategy+on+invasive+alien+species#0>

ANNEXES

ANNEXA 1.

Resumen.

La práctica colaborativa interdisciplinaria en salud se puede definir como un conjunto de profesionales de la salud que trabajan de forma conjunta y con un objetivo común: mejorar el estado de salud de las personas en todas sus áreas. Esta revisión bibliográfica pretende identificar el impacto de esta práctica interdisciplinaria sobre la calidad de atención en salud. Del mismo modo que le interesa determinar cómo afecta esta práctica a los propios profesionales, qué relación eficacia / eficiencia tiene respecto al sistema sanitario y distinguir cuáles son las opiniones que tienen los pacientes. La metodología usada ha sido una búsqueda bibliográfica en las bases de datos PubMed, PsyInfo, LILACS, EBSCOhost y Cochrane, así como una búsqueda de bibliografía inversa. De los 24 artículos seleccionados se ha hecho un análisis temático y crítico de los contenidos. Como conclusión, destacamos la evidencia de un impacto en salud positivo por parte de la práctica interdisciplinaria sobre la calidad de atención. Así como también la aparición de beneficios claros tanto por parte de los profesionales como por parte del sistema sanitario y de los pacientes tratados. En contraposición, se explica la necesidad de un mayor interés por la opinión del paciente y por la formación de futuros profesionales en el ámbito de la interdisciplinaria.

ANNEXA 2

TAULA DE RESULTATS

Títol de l'article	Any de publicació	Revista	Tipus d'estudi	Objectius	Autor/s
Effects of Interdisciplinary Team Care Interventions on General Medical Wards	2015	JAMA Internal Medicine	Revisió Sistemàtica	Descriure la gama de resultats objectius del pacients utilitzats en el estudis d'atenció metge en un equip interdisciplinari general, i avaluar el paper de les intervencions disciplinars respecte a aquests.	Pannick, Samuel Davis, Rachel Ashrafian, Hutan Byrne, Ben E. Beveridge, Iain Athanasiou, Thanos Wachter, Robert M. Sevdalis, Nick
Interprofessional education in team communication: working together to improve patient safety	2013	BMJ Quality & Safety	Estudi qualitatiu	Reportar l'efectivitat d'un entrenament interprofesional TeamSTEPPS basat en una simulació en l'impacte, de les actituds, coneixments i habilitats dels estudiants en torn a la comunicació interprofesional.	Brock, Douglas Abu-Rish, Erin Chiu, Chia-Ru Hammer, Dana Wilson, Sharon Vorvick, Linda Blondon, Katherine Schaad, Douglas Liner, Debra Zierler, Brenda
Barriers in the implementation of interprofessional continuing education	2014	BMC Medical Education	Estudi qualitatiu	Descriu els objectius i les característiques formals de les capacitacions	Altin, Sibel V Tebest, Ralf Kautz-Freimuth, Sibylle Redaelli, Marcus Stock,

programs- a qualitative study from Germany				interprofessionals d'educació contínua (CIPE) i localitza importants determinants que influeixen en l'èxit de la implementació del CIPE des de la perspectiva dels proveïdors que ofereixen capacitació CIPE pels professionals de la salut alemanys.	Stephanie
Interprofessional Educational Experience to Assist in Student Readiness Toward Neurorehabilitation	2015	Occupational Therapy In Health Care	Estudi quali-quantitatiu	Examinar les actituds i percepcions cap a l'aprenentatge i la pràctica interprofessionals a través de la unitat d'aprenentatge que fou incorporada a les pistes de neurorehabilitació de cada programa.	Bondoc, Salvador Wall, Tracy

Effects of interdisciplinary training on MCH professionals, organizations and systems	2013	Maternal and Child Health Journal	Estudi quali-quantitatiu	Els efectes identificats de la formació interdisciplinària; i examinar les formes en que els graduats utilitzaren les seves habilitats per efectuar canvis en les organitzacions i sistemes de MHC, fins a 8 anys després d'acabar la formació	Margolis, Lewis H. Rosenberg, Angela Umble, Karl Chewing, Linda
Can interprofessional collaboration provide health human resources solutions? A knowledge synthesis	2012	Journal of Interprofessional Care	Revisió sistemàtica	Sintetitzar la literatura envers a l'impacte de les IP en la pre i post-llicenciatura en comparació a la qualitat del servei, satisfacció del personal, etc	Suter, Esther Deutschlander, Siegrid Mickelson, Grace Nurani, Zahra Lait, Jana Harrison, Liz Jarvis-Selinger, Sandra Bainbridge, Lesley Achilles, Sheila Ateah, Christine Ho, Kendall Grymonpre, Ruby
Lateral epicondylalgia. A quantitative and qualitative analysis	2012	Scandinavian Journal of Caring Sciences	Anàlisi quali-quantitatiu	La cooperació interdisciplinària és essencial per a desenvolupar una	Nilsson, Pia Lindgren, Eva Carin Månsson, Jörgen

of interdisciplinary cooperation and treatment choice in the Swedish health care system				amplia gama de coneixements i habilitats. L'objectiu de l'estudi fou descriure les opcions de tractament dels professionals, la seva cooperació amb altres professionals i els riscos potencials respecte als tractaments.	
Collaborative transdisciplinary intervention in early years - putting theory into practice	2010	Child: Care, Health and Development			Bell, A. Corfield, M. Davies, J. Richardson, N.
Interprofessional collaboration: effects of practice-based interventions on professional practice and healthcare outcomes	2014	Cochrane Database of Systematic Reviews. In: Cochrane Library	Revisió Sistemàtica	Avaluar l'impacte de les intervencions basades en la pràctica disenyades per canviar la falta de pràctica interdisciplinària, en comparació amb cap intervenció o intervenció	

				analògica en un o més dels següents resultats primaris: la satisfacció del pacient i/o l'eficàcia i eficiència de l'atenció proporcionada. Els resultats secundaris inclouen el grau de feïta de pràctica interdisciplinar.	
A Rural Community-Based Interdisciplinary Curriculum: A Social Work Perspective	2008	Social Work in Health Care			Lennon-Dearing, Robin Florence, Joe Garrett, Linda Click, Ivy A.Abercrombie, Suzanne
An Interdisciplinary concept to Optimize Patient Safety- A pilot study	2015	Psychiatrische Praxis	Estudi pilot	Veure l'efecte que té la col·laboració interdisciplinària amb els farmacèutics i psicòlegs en els pacient deprimits.	Bertsche, Thilo Lindner, Susanne Damm, Madeleine Frontini, Roberto Exner, Cornelia Himmerich, Hubertus
The positive impact of interprofessional education: a controlled trial to	2015	BMC Medical Education	Assaig controlat prospectiu	Avaluar si els programes de IPE canviaren les actituds dels equips	Darlow, Ben Coleman, Karen McKinlay, Eileen Donovan, Sarah Beckingsale,

evaluate a programme for health professional students				interdisciplinaris i l'aprenentatge interprofessional, el concepte d'auto-eficàcia com a membre del grup i la percepció de la capacitat per a la resta d'estudiants de gestionar situacions complicades a llarg plaç.	Louise Gray, Ben Nesar, Hazel Perry, Meredith Stanley, James Pullon, Sue
Teamwork training with nursing and medical students: does the method matter? Results of an interinstitutional, interdisciplinary collaboration	2010	BMJ Quality & Safety	Assaig controlat aleatori	S'utilitzaren quatre mètodes pedagògics per impartir formació i el treball en equip mesurà el treball de cada mètode tenint en compte l'adquisició de coneixements; les habilitats i actituds.	Hobgood, C. Sherwood, G. Frush, K. Hollar, D. Maynard, L. Foster, B. Sawning, S. Woodyard, D. Durham, C. Wright, M. Taekman, J.
Evaluating the Effects of an Interdisciplinary Practice Model with Pharmacist Collaboration on	2015	AIDS Patient Care and STDs	Estudi retrospectiu de cohort	Determinar si l'adició d'un farmacèutic clínic pel tractament de pacient amb VIH millora els	Cope, Rebecca Berkowitz, Leonard Arcebedo, Rebecca Yeh, Jun-Yen Trustman, Nathan Cha, Agnes

HIV Patient Co-Morbidities				resultats del estat de malalties cròniques, a més de la pròpia VIH.	
Collaborative and interdisciplinary health care teams: ready or not?	2008	Journal of Professional Nursing	Revisió Sistemàtica	Proporcionar un anàlisi crític dels múltiples entrebancs històrics, econòmics, polítics, de professionalització i socials associats al desenvolupament de l'equip.	Jansen, Lynn
Interdisciplinary teamwork: consideration of the challenges	1997	British Journal of Nursing	Revisió sistemàtica	Definir quines són les raons d'un èxitós treball interdisciplinari i explica la necessitat de considerar com a claus l'organització i les relacions interpersonals per tal de millorar l'equip de treball.	Barr, Owen
Australian evidence for interprofessional	2005	Journal of Interprofessional Care	Estudi pilot		McNair, Ruth Stone, Nick Sims, Jane Curtis, Caroline

education contributing to effective teamwork preparation and interest in rural practice					
Professor in Residence Program: A Nursing Faculty Practice	2008	Journal of Professional Nursing			Forrester, David Anthony (Tony) O'Keefe, Trish Torres, Sara
Changing the culture: Interprofessional education for collaborative patient-centred practice in Canada	2005	Journal of Interprofessional Care	Revisió Sistemàtica		Carol p. Herbert
Interprofessional Education for Collaborative, Patient-Centred Practice	2005	Nursing Leadership	Revisió Sistemàtica		Gilbert, John
Long-term cost effects of collaborative care for late-life depression	2008	American Journal of Managed Care	Assaig controlat aleatoritzat	Determinar els efectes a llarg termini sobre els costos totals del programa de salut per millorar l'estat d'ànim: promoció de l'accés a tractament amb practica	Unützer, Jürgen Katon, Wayne J. Fan, Ming Yu Schoenbaum, Michael C. Lin, Elizabeth H B Della Penna, Richard D. Powers, Diane

				col·laborativa amb comparació amb l'atenció habitual.	
Improving the Clarity of the Interprofessional Field: Implications and Continuing Interprofessional Education	2009	J Contin Edu Health Prof	Revisió sistemàtica	Analitzar el camp interprofessional, millorar la qualitat del concepte i identificar els elements necessaris pel seu desenvolupament.	Goldman, Joanne Zwarestein, Merrick Bhattacharyya, Onil Reeves, Scott
Role understanding and effective communication as core competencies for collaborative practice	2009	Journal of Interprofessional Care	Estudi qualitatiu	Entendre les competències per a la pràctica col·laborativa que són considerades més rellevants pels professionals de la salut.	Suter, Esther Arndt, Julia Arthur, Nancy Parboosingh, John Taylor, Elizabeth Deutschlander, Siegrid
A best evidence systematic review of interprofessional education: BEME Guide no. 9	2007	Medical Teacher	Revisió Sistemàtica	Identificar i revisar totes les avaluacions més fortes de la IPE. Classificar-ne els resultats i anotar les influències. Desenvolupar una narrativa sobre els mecanismes que sustenten i informen dels resultats positius i negatius.	Hammick, M. Freeth, D. Koppel, I. Reeves, S. Barr, H.

